

ПОДВИГ АУТОРА У ИСТРАЖИВАЊУ ПОДВИГА СВЕТИТЕЉА

Монографија о Митрополиту Јосифу (Семашку) је свакако *подвиг* аутора протојереја, кандидата историјских наука, Александра Романчука. Да није ништа друго до ње урадио, заслужио је дивљење.

Зашто?

Зато што је унија – отворена рана православних. Унија није била само рана православних Руса, него свих православца. Данас, већински екуменизовани православни свештеници или ћуте, или о унији говоре „као о путу упознавања римокатолика и православних” (то су потписници ових редова чули од српских свештеника који су докторирали у Ватикану). Они притом не виде, или не желе да виде, шта се догађа у Украјини и какво зло унијати наносе православнима. У многонапаћеној Малорусији (данас Украјини) на коју се делом односи и монографија оца Александра Романчука, „Подвиг Светитеља – Митрополит Литвански Јосиф (Семашко)”, унијати и православни се упознају преко нишана пушака, топова, преко екрана којима воде дронове и ракета које шаљу једни на друге. Другим речима, идеологија екуменизма по питању уније води оне који је прихвате у заблуду духовне природе. Сходно томе, пушака, топова и другог војног оруђа не би било, као ни међусобног убијања, пошто се ради о људима исте крви, али различите вере и идеологије то подстичу. Верницима се прво наметне римокатоличка идеологија, систем вредности, русофобија или пак србофобија, а онда исти ти људи задојени мржњом бивају спремни да убијају православне Русе.

Нажалост, како смо у нашим радовима по питању уније често спомињали, православни нису имали снаге, а ни свести о потреби да проуче све уније које су организоване од стране Римокатоличке цркве, као и последице које су оне произвеле. Ко још код нас чита монографију Владике Милаша „Православна Далмација”, ко још зна да су Сплит, Шибеник и други далматински градови били православни и српски? Ко још зна да су Фудбалски клуб „Хајдук” основали Срби и

написали на ћирилици (узмимо у обзир да Хрвати никад нису имали хајдуке и ускоке у својој култури). Данас се све то сматра хрватским и римокатоличким.

У том смислу, када би се монографија о. Александра Романчука кориговала тако да се уместо речи „Пољаци” и „Руси” уметну „Хрвати” и „Срби” – све би било исто, осим завршетка. Срби нису имали такву историјску личност, каква је био Митрополит Јосиф (Семашко), да врати поунијађене и покатоличене Србе из хрватства у српство и Православље.

Такође, међу Србима је Митрополит Семашко готово непознат, бар што се тиче богословске литературе, за разлику од Хрвата, где је темељно проучаван.

Овде, наравно, има кривице и до самих Белоруса, односно Руса, који су подлегли екуменизму, те када се спомене Митрополит Семашко наилази се на гласну ћутњу, а потом на промену теме разговора. Године 2019, на пример, о Митрополиту Семашку није се могло говорити у Белорусији, због унутрашњих политичких околности и утицаја присталица уније у самој Белоруској православној цркви). Зборник радова са националне конференције са међународним учешћем „Православље и идентитет православних народа” организовани су у Београду, и у целости је посвећен Митрополиту Семашку. Наравно, о. Александар је написао два чланка. Први „Митрополит Јосиф (Семашко) – лични и религиозни разлози за рад на раскидању Брестске уније” и други „Претпоставке успешног рушења Брестске уније на територији Руске империје 1839. године”. Тако су се и српски читаоци могли упознати са делом Митрополита Семашка, али и о. Александра Романчука, који је, слободно можемо рећи, преузео тежак задатак да православнима и људима добре воље укаже на подвиг Митрополита.

Наравно, када човек прочита монографију о. Александра Романчука о Митрополиту, одмах се запита како је могуће да Руска православна црква до данашњих дана није унела Митрополита у црквени календар као светитеља?

Да ли су унијати и екуменисти толико утицајни у Руској цркви или се ради о словенској немарности?

Одговор ће, пре или касније, доћи. У међувремену, док се то не деси, треба указати да је о. Александар Романчук упорно радио на ширењу истине о митрополиту Семашку, али и о суштини уније, што у белоруским условима рада није био лак задатак.

У сваком случају, превођење на српски језик и објављивање монографије у Србији о. Александра Романчука о Митрополиту

Семашку представља велики догађај, јер научна заједница добија незаобилазно дело у проучавању уније и унијатства.

Проф. др Зоран Милошевић
Научни саветник

*

Додатак поговору

**ПРЕДСТАВНИЦИ БЕЛОРУСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ
ЦРКВЕ У РАЗВИЈАЊУ БЕЛОРУСКО-СРПСКИХ
НАУЧНИХ ВЕЗА Митрополит Венијамин (Тупеко) и
протојереј Александар Романчук**

Ако погледамо у узајамни каталог наше националне библиотеке – Народне библиотеке Србије, тражећи публикације које говоре о животу и делу Митрополита Јосифа (Семашка), остаћемо разочарани. Погодака: 2, два зборника научних радова из 2024. и 2025. године, чији је приређивач проф. др Зоран Милошевић. Постоји додуше и трећи, од истог приређивача из 2019. године, али филтери претраге га нису препознали по кључним речима.

Два поготка – довољна да се замислимо: куда иде наше Православље? Зашто се Српска православна црква не бави делом Митрополита – Светитеља, који је милион и по унијата вратио у Веру Православну, где и припадају? Тема је врло интересантна и захтева мултидисциплинарни приступ на којем би се научни или културни радник доказао, али авај, изгледа да се српски православни богослови не интересују за Митрополита Јосифа или га, можда, намерно избегавају.

Слава Богу, постоје људи којима је Истина на првом месту. Патријаршки егзарх све Белорусије, Митрополит Мински и Заславски Господин Венијамин (Тупеко), светао је пример борбе за Веру и Истину, као и за културно-верско памћење подвига Митрополита Јосифа (Семашка). Притом, нећемо погрешити ако кажемо да је Митрополит Венијамин у свом досадашњем раду дао велики допринос на пољу развијања белоруско-српских културних и научних веза. Наиме, његовим благословом, 25. јануара 2020. године освећен је Домовни храм

Светог Саве (Српског) у Борисову.⁵⁶⁴ Том приликом, највећи белоруски србиста и борац за српску културу у Белорусији, проф. др Иван А. Чарота (1952-2024), награђен је Архијерејском грамотом.

Најјача везивна карика у пољу културе између белоруског и српског народа је управо проф. др Иван А. Чарота, а последњих деценија свог живота и рада одржавао је контакте са Митрополитом Венијамином, говорећи му о бројним српским питањима и белоруско-српским везама. Као потписница овог додатка предговору могу да додам и један лични моменат. У фебруару 2023. године боравила сам у Минску, код мог доброг и драгог Учитеља Чароте. Заједно смо обишли Храм у Борисову, као и Домовни храм Светог Саве при истом. На улазу у српски храм биле су полице пуне књига на српском језику и преводи српске књижевности на руски и белоруски језик. Све те књиге је српском храму даровао професор Чарота, а по благослову Митрополита Венијамина.⁵⁶⁵

Након посете Борисову, професор Чарота је организовао наш састанак са Митрополитом Венијамином. Остао ми је у памћењу као прави духовни пастир, побожан, смиран, са великом љубављу према људима, и огромној према – браћи Србима. Две године касније, у јуну 2025. године, одлуком Митрополита Венијамина, Медаљом Свете Јефросиније Полоцке одликовани су проф. др Зоран Милошевић, и моја маленкост.⁵⁶⁶

Заједнички дугогодишњи пријатељ и сарадник Митрополита Венијамина, проф. др Ивана Чароте и проф. др Зорана Милошевића је протојереј Александар Романчук, кандидат историјских наука. За разлику од белоруских православних богослова који се устручавају да истражују и пишу о Митрополиту Јосифу (Семашку) и његовом подвигу

⁵⁶⁴ Лазаревић Дајана. Преносимо: Освећење домовног храма Светог Саве у Борисову // Епархија Ваљевска, 29.01.2020. <https://www.eparhijavaljevska.rs/index.php/2020/01/29/prenosimo-osvecenje-domovnog-hrama-svetog-save-u-borisovu/>

⁵⁶⁵ Климкович Александр. «Чувствуется атмосфера Сербии, чувствуется теплота и любовь, братское родство наших народов» // Борисовская Епархия. <https://borisoveparhia.by/borisovskoe-blagochinie/chuvstvuetsya-atmosfera-serbii-chuvst.html>

⁵⁶⁶ Шевченко Кирилл. Геноцид славянских народов в XX веке. Международная научная конференция в Белграде 26-27 мая и в Сараево 30 мая 2025 года // Наука, Вера, Культура. <https://naukaverakulttura.com/%d0%b3%d0%b5%d0%bd%d0%be%d1%86%d0%b8%d0%b4-%d1%81%d0%bb%d0%b0%d0%b2%d1%8f%d0%bd%d1%81%d0%ba%d0%b8%d1%85-%d0%bd%d0%b0%d1%80%d0%be%d0%b4%d0%be%d0%b2-%d0%b2-%d1%85%d1%85-%d0%b2%d0%b5%d0%ba%d0%b5-%d0%bc/>

враћања унијата у Православље, Романчук се храбро прихватио ове теме. Прву научну монографију о Митрополиту Семашку објавио је 2012⁵⁶⁷, а другу 2015. године.⁵⁶⁸ Научне монографије су пратили бројни научни и публицистички радови објављивани у релевантним часописима.⁵⁶⁹ Живот и рад Митрополита Семашка и унијатско питање на руским земљама су заокупили истраживања пројереја Александра Романчука, којима је посветио сву своју пажњу и целоживотни рад.

Важно је рећи да се сваке године, почевши од 2007., у Манастиру Жировичи одржава међународна научна конференција посвећена Митрополиту Семашку. Један од организатора конференције је и протојереј Романчук, а најревноснији учесник из Србије – проф. др Зоран Милошевић. Познанство Милошевића са белоруским духовницима означило је почетак још једног правца белоруско-српске сарадње, овога пута – уједињени на расветљавају мисије Митрополита Семашка и борби за његово место у историјском памћењу.⁵⁷⁰

У 2019. години на Институту за политичке студије, Београд, одржана је национална конференција са међународним учешћем посвећена Митрополиту Семашку, као јединствена у Србији. Организатор конференције је био проф. др Зоран Милошевић, а колеге научници из Белорусије, Русије, Србије и Републике Српске су узели учешће у конференцији. Резултат је била новина, коју дотадашња „Семашковска чтенија” нису имала – зборник радова са конференције „Православље и идентитет православних народа”.⁵⁷¹ Протојереј

⁵⁶⁷ Романчук Александр. Иосиф (Семашко), митрополит Литовский и Виленский: жизнь и служение. Минск: Братство во имя св. Архистратига Михаила, 2012. – 181 с.

⁵⁶⁸ Романчук Александр. Высокопреосвященный Иосиф (Семашко), митрополит Литовский и Виленский: очерк жизни и церковно-общественной деятельности. Москва – Минск: Издательство Крутицкого подворья, 2015. – 443 с.

⁵⁶⁹ Миндс. Протоиерей Александр Романчук // Миндс. <https://minds.by/persons/aleksandr-aleksandrovich-romanchuk/>

⁵⁷⁰ Лазаревић Дајана. Јединствени представник белоруско-српских научних веза – др Зоран Милошевић // Српска политичка мисао, вол. 86, бр. 4, стр. 149-155. DOI: 10.5937/spm86-50382.

⁵⁷¹ Милошевић Зоран (прир.) Православље и идентитет православних народа: Материјали са националне конференције са међународним учешћем (Београд, 9 – 10. септембар 2019). Београд: Институт за политичке студије, 2019. – 430 стр.

Романчук је наступио са чак два научна рада о Митрополиту Семашку⁵⁷², а на конференцији је узео учешће и тадашњи директор Института за политичке студије, др Живојин Ђурић.⁵⁷³

Препоруком др Милошевића, новинарка Наташа Јовановић је након конференције интервјуисала протојереја Романчука за недељни лист „Печат”. У интервјуу су се саговорници дотакли тема Полоцког сабора, Митрополита Семашка, повратка из уније у Православље и идентитета православних народа.⁵⁷⁴

Научници који су се упознавали на конференцијама посвећеним Митрополиту Семашку, настављали су да сарађују на другим пројектима и конференцијама. А протојереј Александар Романчук је продужио традицију плодотворне сарадње са српским колегама, те је поново учествовао на конференцији Института за политичке студије, у организацији др Зорана Милошевића: „Историја као инструмент геополитике”, 2022. године. Тако је настао истоимени зборник,⁵⁷⁵ на којем су учествовала још тројица белоруских колега: Кирил Шевченко, Јуриј Павловец, Александар Гронски. Протојереј Романчук је објавио у овом зборнику рад: „Значај укидања Брестске црквене уније у оквиру Руске империје за Руску православну цркву и белоруски народ”.⁵⁷⁶

У 2023. години протојереј Романчук је учествовао на округлом столу у Београду „Рат против породице у култури” у оквиру

⁵⁷² Романчук Александр. Митрополит Јосиф (Семашко) – лични и религиозни разлози за рад на укидању Брестске уније // Православље и идентитет православних народа. Београд, 2019. – стр. 269-287.

Романчук Александр. Претпоставке успешног рушења Брестске уније на територији Руске империје 1839. године // Православље и идентитет православних народа. Београд, 2019. – стр. 321-351.

⁵⁷³ Милошевић Зоран, Ђурић Живојин. Црквена унија у Ердељском (Трансилванијском) Београду 1700. године и изградња идентитета румунске државе и народа // Православље и идентитет православних народа. Београд, 2019. – стр. 227-254.

⁵⁷⁴ Јовановић Наташа. Протојереј Александар Романчук – рат идентитетима // Печат бр. 588, 2019. <https://www.pecat.co.rs/2019/10/protojerej-aleksandar-romancuk-rat-identitetima/>

⁵⁷⁵ Милошевић Зоран. Историја као инструмент геополитике – Зборник радова са међународне научне конференције одржане у Београду 14 – 15. марта 2022. године. Београд: Институт за политичке студије, 2022. – 705 стр.

⁵⁷⁶ Романчук Александр. Значај укидања Брестске црквене уније у оквиру Руске империје за Руску православну цркву и белоруски народ // Историја као инструмент геополитике. Београд, 2022. – стр. 455-478.

традиционалне „Недеље породичног јединства”.⁵⁷⁷ Овога пута, учешће је било дистанцијом, укључењем из Белорусије. Учесће је било значајно због присуства свештеника Српске, Руске и Грузијске православне цркве, као и српских професора и војних лица.

Наравно, сарадња између др Зорана Милошевића и припадника Белоруске православне цркве наставила је и у наредним годинама да се развија, те су се у научном простору појавила још два зборника са међународних научних конференција посвећени Митрополиту Семашку. „Православни белоруско-балкански зборник” објављен је на руском језику у издању Института за политичке студије у Београду 2024. године. Настао је у оквиру „Семашковских чтенија” у децембру 2023. године, а приредио га је др Зоран Милошевић.⁵⁷⁸

Годину дана касније, почетком 2025. године, појавио се и други зборник: „Изазови Православља – од Митрополита Семашка до наших дана”, који су приредили З. Милошевић и потписница ових редова.⁵⁷⁹ Конференција је одржана у децембру 2024. године у Манастиру Жировичи.

Та традиција сарадње између представника и организација унутар Белоруске православне цркве (Синодална историјска комисија у Минску, Духовна семинарија у Минску, Духовна академија у Минску, Центар за евроазијска истраживања при Руском државном социјалном универзитету) и Института за политичке студије у Београду, наставила се до данашњег дана. Важно је напоменути да је споразум о сарадњи са Синодалном историјском комисијом у Минску и Духовном академијом

⁵⁷⁷ Прес центар УНС – јутуб канал. „Рат против породице у култури: Мрежа невладиних организација у српском образовању“, 08.09.2023. https://www.youtube.com/watch?v=Z3sNJI4S3_I

⁵⁷⁸ Милошевич Зоран (ред.). Православный белорусско-балканский сборник – Материалы международной научной конференции XVI Чтения памяти митрополита Литовского и Виленского Иосифа (Семашко, 1798-1868). Белград : Институт политических исследований ; Жировичи ; Минск : Синодальная историческая комиссия Белорусской Православной Церкви : Минская Духовная семинария : Минская Духовная академия : Центр евразийских исследований Филиала РГСУ, 2024 г. – 236 с.

⁵⁷⁹ Милошевич Зоран, Лазаревич Даяна (ред.). ВЫЗОВЫ православия от митрополита Семашко до наших дней : материалы международной научной конференции XVII Чтения памяти митрополита Литовского и Виленского Иосифа (Семашко, 1798-1868). Белград : Институт политических исследований ; Минск : Синодальная историческая комиссия Белорусской Православной Церкви : Минская Духовная семинария : Минская Духовная академия : Центр евразийских исследований Филиала РГСУ, 2025 г. – 308 с.

у Минску од стране Института за политичке студије први пут потписао директор др Живојин Ђурић 2018. године. Споразум је кроз време доживљавао промене, измене и допуне, а садашњи директор Института, проф. др Миша Стојадиновић, научни саветник, наставио је традицију сарадње и међусобног разумевања (како гласи у тексту споразума).

Из те сарадње је настала и ова научна монографија протојереја Романчука на српском језику, као јединствена историјска књига те врсте у Србији. Нама је, као уредницима едиције „Православље и геополитика” велика част, што је ова књига изашла као друга у оквиру исте, након изузетне монографије-првенца „Пад православне Енглеске” др Владимира Моса.⁵⁸⁰

Овом приликом, ми, уредници Едиције, захваљујемо се свим колегама, из Отаџбине и других држава, који су свих ових годинама били уз нас, делили и успехе и тешке тренутке. Ова књига је наша велика победа. Посебно се захваљујемо Патријаршком егзарху, Митрополиту Минском и Заславском Господину Венијамину, на лепом предговору и благослову да издаје ова књига. А нашем аутору, протојереју Александру Романчуку желимо да остави иза себе кандидатску титулу и заслужи нову, докторску, па да се сарадња настави, још боља него раније.

У Београду,
18. јул 2025.
Дајана Лазаревић

КОРИШЋЕНИ ИЗВОРИ

- Јовановић Наташа. Протојереј Александар Романчук – рат идентитетима // Печат бр. 588, 2019. <https://www.pecat.co.rs/2019/10/protojerej-aleksandar-romancuk-rat-identitetima/>
- Климкович Александр. «Чувствуется атмосфера Сербии, чувствуется теплота и любовь, братское родство наших народов» // Борисовская Епархия. <https://borisovparhia.by/borisovskoe-blagochinie/chuvstvuetsya-atmosfera-serbii-chuvst.html>
- Лазаревић Дајана. Јединствени представник белоруско-српских научних веза – др Зоран Милошевић // Српска политичка мисао, вол. 86, бр. 4, стр. 149-155. DOI: 10.5937/spm86-50382.

⁵⁸⁰ Мос Владимир. Пад православне Енглеске. Београд: Институт за политичке студије, 2024. – 159 стр.

- Лазаревић Дајана. Преносимо: Освећење домовног храма Светог Саве у Борисову // Епархија Ваљевска, 29.01.2020.
<https://www.eparhijavaljevaska.rs/index.php/2020/01/29/prenosimo-osvecenje-domovnog-hrama-svetog-save-u-borisovu/>
- Милошевић Зоран (прир.) Православље и идентитет православних народа: Материјали са националне конференције са међународним учешћем (Београд, 9 – 10. септембар 2019). Београд: Институт за политичке студије, 2019. – 430 стр.
- Милошевић Зоран, Ђурић Живојин. Црквена унија у Ерделском (Трансилванијском) Београду 1700. године и изградња идентитета румунске државе и народа // Православље и идентитет православних народа. Београд, 2019. – стр. 227-254.
- Милошевић Зоран. Историја као инструмент геополитике – Зборник радова са међународне научне конференције одржане у Београду 14 – 15. марта 2022. године. Београд: Институт за политичке студије, 2022. – 705 стр.
- Милошевич Зоран (ред.). Православный белорусско-балканский сборник – Материалы международной научной конференции XVI Чтения памяти митрополита Литовского и Виленского Иосифа (Семашко, 1798-1868). Белград : Институт политических исследований ; Жировичи ; Минск : Синодальная историческая комиссия Белорусской Православной Церкви : Минская Духовная семинария : Минская Духовная академия : Центр евразийских исследований Филиала РГСУ, 2024 г. – 236 с.
- Милошевич Зоран, Лазаревич Даяна (ред.). ВЫЗОВЫ православию от митрополита Семашко до наших дней : материалы международной научной конференции XVII Чтения памяти митрополита Литовского и Виленского Иосифа (Семашко, 1798-1868). Белград : Институт политических исследований ; Минск : Синодальная историческая комиссия Белорусской Православной Церкви : Минская Духовная семинария : Минская Духовная академия : Центр евразийских исследований Филиала РГСУ, 2025 г. – 308 с.
- Миндс. Протоиерей Александр Романчук // Миндс.
<https://minds.by/persons/aleksandr-aleksandrovich-romanchuk/>
- Мос Владимир. Пад православне Енглеске. Београд: Институт за политичке студије, 2024. – 159 стр.
- Прес центар УНС – јутуб канал. „Рат против породице у култури: Мрежа невладиних организација у српском образовању“, 08.09.2023.
https://www.youtube.com/watch?v=Z3sNJI4S3_I
- Романчук Александар. Значај укидања Брестске црквене уније у оквиру Руске империје за Руску православну цркву и белоруски народ // Историја као инструмент геополитике. Београд, 2022. – стр. 455-478.
- Романчук Александр. Высокопреосвященный Иосиф (Семашко), митрополит Литовский и Виленский: очерк жизни и церковно-общественной деятельности. Москва – Минск: Издательство Крутицкого подворья, 2015. – 443 с.

- Романчук Александр. Иосиф (Семашко), митрополит Литовский и Виленский: жизнь и служение. Минск: Братство во имя св. Архистратига Михаила, 2012. – 181 с.
- Романчук Александр. Митрополит Јосиф (Семашко) – лични и религиозни разлози за рад на укидању Брестске уније // Православље и идентитет православних народа. Београд, 2019. – стр. 269-287.
- Романчук Александр. Претпоставке успешног рушења Брестске уније на територији Руске империје 1839. године // Православље и идентитет православних народа. Београд, 2019. – стр. 321-351.
- Шевченко Кирилл. Геноцид славянских народов в XX веке. Международная научная конференция в Белграде 26-27 мая и в Сараево 30 мая 2025 года // Наука, Вера, Культура.
<https://naukaverakuljtura.com/%d0%b3%d0%b5%d0%bd%d0%be%d1%86%d0%b8%d0%b4-%d1%81%d0%bb%d0%b0%d0%b2%d1%8f%d0%bd%d1%81%d0%ba%d0%bd%d0%b0%d1%80%d0%be%d0%b4%d0%be%d0%b2-%d0%b2-%d1%85%d1%85-%d0%b2%d0%b5%d0%ba%d0%b5-%d0%bc/>